

Περιεχόμενα

Χάρτες	15
Πίνακες	16

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ **ΕΥΡΩΠΗ 1800-1850**

1. Επιτάχυνση του ρυθμού	19
Δημογραφική επανάσταση	19
Η διεύρυνση της αγοράς	27
Καπιταλιστικές πρακτικές: γεωργία	35
Καπιταλιστικές πρακτικές: βιομηχανία	42
Το πρόβλημα του κεφαλαίου	48
Κρίση στην ελίτ	53
2. Ναπολεόντεια Ευρώπη	63
Γαλλία: επανάσταση άνωθεν	63
Η ηγεμονία του Ναπολέοντα	69
Επίθεση στο παλαιό καθεστώς	78
Η γενιά του εθνικισμού	87
3. Η Ευρώπη του Μέτερνικ	93
Ο διακανονισμός του Συνεδρίου της Βιέννης	93
Η επαναστατική παράδοση	98
Αντεπανάσταση και επικράτηση	106
Εθνικές αφυπνίσεις	111
Φιλελευθερισμός και ριζοσπαστισμός: δυτική Ευρώπη	117
Φιλελευθερισμός και ριζοσπαστισμός: κεντρική και ανατολική Ευρώπη	122
4. Οι επαναστάσεις του 1848	127
Το ενωμένο μέτωπο	127

12 Οδοφράγματα και σύνορα

Διαίρεση και ήττα	136
Η άνοιξη των λαών;	145
5. Πολιτισμικές ιεραρχίες	157
Γλώσσα και εκπαίδευση	157
Μορφές ψυχαγωγίας	165
Θρησκευτική αναβίωση	173
Η γέννηση της πειθαρχημένης κοινωνίας	181
Η εξέγερση των ρομαντικών	190

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ **ΕΥΡΩΠΗ 1850-1880**

6. Η ευημερία των μέσων του αιώνα	205
Αστικοποίηση	205
Μια παγκόσμια αγορά	214
Αγροτικός τομέας: κέρδη και ζημιές	220
Η συσσώρευση κεφαλαίου	227
Δυναστείες της μπουρζουαζίας	235
7. Εθνικισμός και ενοποίηση	241
Αντίδραση: η δεκαετία 1850	241
Ο Κριμαϊκός Πόλεμος	248
Η απόσυρση της Ρωσίας	255
Ενοποίηση: Ιταλία	262
Ενοποίηση: Γερμανία	273
Ο Ausgleich	285
8. Αναχαίτιση της επανάστασης	293
Συνταγματική αλλαγή	293
Αναρχισμός και σοσιαλισμός	300
Σταθεροποίηση: φιλελεύθερη	308
Σταθεροποίηση: αυταρχική	317
Η επανεμφάνιση της Ρωσίας	324
9. Κουλτούρα των μέσων του αιώνα	333
Σχολεία	333
Φιλισταϊσμός	340
Θρησκεία και επιστήμη	347
Θετικισμός	357
Ρεαλισμός	362

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ **ΕΥΡΩΠΗ 1880-1914**

10. Η πάλη για οικονομική υπεροχή	373
Μαζική μετανάστευση	373
Η Μεγάλη Ύφεση;	382
Αγροτική κρίση	389
Νέα τεχνολογία	395
Βιομηχανία: ιδιοκτησία	399
Βιομηχανία: διαχείριση	403
Βιομηχανία: εργασία	406
Πλουτοκρατία	411
11. Προβλήματα εθνικής ενσωμάτωσης	417
Σοσιαλισμός: βόρεια Ευρώπη	418
Σοσιαλισμός: νότια Ευρώπη	423
Σοσιαλισμός: Ρωσία	427
Ρωμαιοκαθολικισμός	430
Εθνικές μειονότητες	434
Φεμινισμός και η κρίση του ανδρισμού	441
12. Η κούρσα για την αυτοκρατορία	451
Αποικιοκρατία	451
Σοβινισμός	459
Ιμπεριαλισμός	462
13. Η διαχείριση της κοινωνίας	475
Μαζική εκπαίδευση	476
Κοινωνική πρόνοια και κοινωνική μηχανική	481
Αντισημιτισμός	489
Αυταρχισμός	495
14. Η κουλτούρα στο γύρισμα του αιώνα	507
Μαζική κουλτούρα	507
Εκκοσμίκευση;	515
Το ασυνείδητο	521
Μοντερνισμός	527
15. Η διάλυση της Ευρώπης του 19ου αιώνα	
1905: επανάσταση στη Ρωσία	537
1905: κλυδωνισμοί στη Δύση	542

14 Οδοφράγματα και σύνορα

1905: η γερμανική επιδίωξη ισχύος	547
Ανάσχεση του σλαβικού εθνικισμού	549
Η επίθεση στα προνόμια	555
Η αποσύνθεση της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας	560
Το πικρό χάπι του μιλιταρισμού	566
Πόλεμος εναντίον επανάστασης	570
<i>Βιβλιογραφία</i>	579
<i>Χρονολόγιο</i>	619
<i>Οι κυριότεροι βασιλικοί οίκοι</i>	639
<i>Πρωθυπουργοί των σημαντικότερων κρατών</i>	646
<i>Ευρετήριο</i>	648

Προλεγόμενα στην πρώτη έκδοση

Αν μου ζητούσαν να γράψω αυτό το βιβλίο σήμερα, το πιθανότερο είναι ότι θα αρνιόμουν την τιμητική πρόταση. Είναι μεγάλη απερισκεψία να επιχειρήσεις να κάνεις μια «συνολική ιστορία» της Ευρώπης του 19ου αιώνα ενώ μπορείς να έχεις πρόσβαση μόνο σε ένα τμήμα της βιβλιογραφίας. Κάποιες πλευρές αναπόφευκτα αποδείχτηκαν πιο ενδιαφέρουσες από άλλες. Οι φοιτητές του King's College του Λονδίνου, που τους βασάνισα με τις πρώτες μου διαλέξεις που εμπνέονταν από αυτή την επισκόπηση, παραπονιόντουσαν ότι είχα πάθει εμμονή με τον εθνικισμό και ότι δεν σταματούσα να μιλώ για τις «μικρές χώρες» της ανατολικής Ευρώπης. Ένα απόγευμα, καθώς πάλευα τις λεπτομέρειες της τραπεζικής ιστορίας της Σουηδίας, οι αμφιβολίες που είχα ούτως ή άλλως για το εγχείρημα εξάντλησαν σχεδόν την υπομονή μου. Δεν υπάρχει εδώ κάποια αξίωση πρωτοτυπίας: στην καλύτερη περίπτωση, το βιβλίο επιδιώκει να είναι μια ανθρωπίνη σύνθεση νέων και όχι και τόσο νέων κειμένων για την Ευρώπη του 19ου αιώνα και απευθύνεται στους φοιτητές της δεκαετίας του 1980. Είμαι ευγνώμων στις πηγές της Bodleian Library και της British Library. Για τις καθοριστικές συμβουλές τους θα ήθελα να ευχαριστήσω τους Jeremy Black, Tim Blanning, Peter Dickson, Robert Evans, Anne Hardy, Derek McKay, Tony Nicholls, Andy Pitt, Mike Rosen, Hamish Scott, Liam Smith, Nigel Smith και Andrew Wathey. Ο Philip Waller διάβασε με εργώδη προσοχή το πρώτο χειρόγραφο και με έσωσε από πάρα πολλά λάθη στη βρετανική ιστορία. Ο John Roberts υπήρξε υπόδειγμα επιμελητή και με παρέπεμψε επανειλημμένα στις σημειώσεις μου για να διορθώσω το κείμενό μου. Οι δακτυλογράφοι που πάλευαν να αποκρυπτογραφήσουν τον γραφικό μου χαρακτήρα είναι πάρα πολλοί για να τους αναφέρω όλους αλλά χρωστώ ιδιαίτερη ευγνωμοσύνη στους Gil Dixon και Belinda Timlin. Ο αδιάλειπτος σκεπτικισμός των φοιτητών μου στο Λονδίνο και την Οξφόρδη με παρακίνησε να ξεκαθαρίσω τις ιδέες μου και να απορρίψω πολλές από αυτές, αλλά ο ενθουσιασμός τους έφερε πάντα άλλες ιδέες για να αντικαταστήσουν τις παλιές.

R. N. G.

*Merton College, Οξφόρδη
Ιανουάριος 1986*

Προλεγόμενα στη δεύτερη έκδοση

Το βιβλίο αναθεωρήθηκε εκτενώς για τη δεύτερη έκδοση ώστε να ληφθούν υπόψη οι μετατοπίσεις της σύγχρονης έρευνας αλλά και να αποσαφηνιστεί το κείμενο με βάση τη διδακτική εμπειρία. Οι πιο δραστικές αναθεωρήσεις έγιναν στις ενότητες που αφορούν τις μεσαίες τάξεις, τη θρησκεία, τον σοσιαλισμό και τον εθνικισμό. Προστέθηκε επίσης ένα εντελώς νέο κεφάλαιο για τον φεμινισμό. Ελπίζω ότι οι φοιτητές της δεκαετίας του 1990 θα αισθανθούν ότι το έργο έχει αποκτήσει κάτι σαν νέα πνοή.

R. N. G.
Οξφόρδη
Ιούλιος 1995

Προλεγόμενα στην τρίτη έκδοση

Με την αναθεώρηση για την τρίτη έκδοση επικαιροποιήθηκαν κάποιες βασικές ενότητες, όπως εκείνες που αφορούν τις επαναστάσεις του 1848, τον εθνικισμό, τη θρησκεία, την κοινωνική μηχανική και τον μοντερνισμό. Η βιβλιογραφία ενημερώθηκε και αυτή. Η επιχειρηματολογία επίσης έχει αποσαφηνιστεί σε διάφορα σημεία. Το βιογραφικό λεξικό των σημαντικότερων προσωπικοτήτων έχει αντικατασταθεί από τρία άλλα πεδία για να διευκολύνονται οι αναφορές: ένα χρονολόγιο γεγονότων από το 1799 έως το 1914, τα γενεαλογικά δέντρα των δυναστειών των κυριότερων βασιλικών οίκων και έναν πίνακα με τους πρωθυπουργούς των σημαντικότερων κρατών.

R. N. G.
Οξφόρδη
Ιούλιος 2002